

Program záchrany kamzíka

Štátna ochrana prírody SR – Správa Tatranského národného parku pokračovala aj v roku 2004 v realizácii programu záchrany kamzíka vrchovského tatranského na roky 2001 - 2005 na území TANAP-u. V rámci tohto programu bola odovzdaná záverečná správa z výskumných úloh, ktoré na základe objednávky ŠOP SR zabezpečoval Výskumný ústav vysokohorskej biológie Žilinskej univerzity (doc. RNDr. Marián Janiga, CSc.) v spolupráci s viacerými zahraničnými renomovanými inštitúciami (napr. genetické laboratórium v Instituto di Ecologia Alpina, Trento).

Prvý výskum sa týkal analýzy a porovnania mito-

chondriálnej DNA u kamzíka vrchovského (*Rupicapra rupicapra*) u populácií z Vysokých Tatier, Nízkych Tatier a z Veľkej Fatry. Cieľom výskumu bolo porovnanie genetickej divergencie u dvoch tatranských populácií s potenciálnym a dokázateľným efektom ich viac ako 30-ročného odlúčenia a porovnanie divergencie medzi tatranskými a fatranskými kamzíkami. Pomocou analýzy podobností medzi jednotlivými haplotypmi a ich zaradením do zhlukov možno jednoznačne konštatovať podobnosť fatranských jedincov ku alpským a ich vysokú odlišnosť od tatranských a nízkotatranských jedincov. Analýzy odpovedajú súčasným poznatkom o vývoji týchto populácií a nenaznačujú hybridizáciu medzi veľkofatranskými a nízkotatranskými populáciami. Ďalším poznatkom je nízka genetická variabilita separovaných populácií (Tatry a Nízke Tatry), ktoré v minulosti prešli bottleneckmi rapidného poklesu stavov, na rozdiel napr. od niektorých talianskych populácií kamzíkov, kde bolo reintrodukovaných mnoho jedincov z Álp rôzneho pôvodu.

Druhá výskumná úloha riešila kontamináciu prirodzenej trofickéj základne kamzíka v Tatrách olovom a hliníkom. Cieľom bolo získať aktuálne údaje o postihnutí alpskeho vegetačného stupňa imisiami s obsahom kovov, ktoré ovplyvňuje najmä orografia terénu a mikroklimatické ukazovatele. Intenzívne koncentrácie prvkov tak následne postihujú flóru a v potravnom reťazci aj faunu, pričom sa ukladajú predovšetkým v kostnom tkanive. Štatistickou analýzou bol sledovaný obsah olova a hliníka vo vzorkách potravy kamzíkov v závislosti na čase odberu, lokalite odberu a na type potravy. Obsah oboch prvkov nebol významne rozdielny podľa toho, v ktorom ročnom období sa vzorky zbierali. Obsah hliníka vo vzorkách z Vysokých, Západných a Nízkych Tatier sa tiež významne nelíšil. V prípade olova to však bolo inak – v smere od západu na východ klesal obsah olova. Všeobecne so stúpajú-

cou nadmorskou výškou stúpala aj hladina oboch prvkov v potrave, čo súvisí najmä so zrážaním kovov v podobe aerosolov na hrebeňoch hôr. Nezistili sa ani štatisticky rozdielne hladiny olova a hliníka v rôznych druhoch rastlín ani v jednotlivých sezónach. Kompletne záverečné správy sú zverejnené na oficiálnej webovej stránke projektu na záchranu kamzíka www.kamzik.sk

Juraj Švajda
odbor strážnej služby, envirovýchovy a propagácie
Správa TANAP-u, Tatranská Štrba
Ilustračné foto: Juraj Ksiažek

Nórska pomoc Slovensku

V priestoroch Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici sa 21. februára 2005 uskutočnil prvý zo série seminárov o možnostiach financovania projektov ochrany životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja (TUR) na Slovensku Nórskym kráľovstvom (Nórsky finančný mechanizmus) a ostatnými štátmi EFTA (Finančný mechanizmus EHP). Veľvyslankyňa Nórskeho kráľovstva v SR J. E. Brit Lovsethová informovala zástupcov odborných inštitúcií, miestnej a regionálnej samosprávy a štátnej správy, vysokých škôl, miest a obcí a súkromného sektora za účasti poslanca NR SR Petra Muránskeho o cieľoch týchto finančných mechanizmov.

O zameraní a oblastiach podpory poskytovanej z Finančného mechanizmu Nórskeho kráľovstva a EHP hovoril generálny riaditeľ sekcie pre európske záležitosti Úradu vlády SR Ladislav Setnický. Natália Ďurková z ÚV SR informovala účastníkov o systéme riadenia a implementácie projektov v rámci oboch finančných mechanizmov.

Celkovo v rámci oboch finančných mechanizmov bude mať SR na obdobie 1. 5. 2004 – 30. 4. 2009 alokované finančné prostriedky vo výške 67 mil. eur. Okrem spomínaných oblastí podpory: ochrana životného prostredia

a TUR, ďalšími prioritnými oblasťami sú aj ochrana európskeho kultúrneho dedičstva, rozvoj ľudských zdrojov, starostlivosť o zdravie a deti (spoločné pre NK a EHP finančný mechanizmus). Zo zdrojov Nórskeho finančného mechanizmu budú navyše podporované tieto oblasti: implementácia Schengenského acquis, regionálny rozvoj a cezhraničné aktivity a odborná pomoc pre implementáciu acquis communautaire.

Táto pomoc môže byť poskytnutá formou grantov:

- štátnym inštitúciám, verejnej správe do výšky 85 %
- neštátnemu sektoru (podnikateľským subjektom) a súkromným osobám do výšky 60 %.

Generálny riaditeľ SAŽP Miroslav Tončík (v strede) otvoril seminár a privítal hosti: nórsku veľvyslankyňu J. E. Brit Lovsethová a poslanca NR SR Petra Muránskeho